

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

30) Anden behandling af lovforslag nr. L 78: Forslag til lov om ændring af lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse og barselorlov m.v., lov om lige løn til mænd og kvinder, lov om børnepasningsorlov, lov om ligestilling af kvinder og mænd og lov om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sikringsordninger.

Af arbejdsministeren (Ove Hygum).
(Fremsat 1/11 2000. Første behandling 17/11 2000. Betænkning 16/5 2001).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Kristian Jensen (V):

Venstre har i betænkningen sagt, at vi ville redegøre for vores stilling til ændringsforslagene her ved andenbehandlingen, og det har vi bl.a. gjort, fordi en del af de ændringsforslag, der ligger, har omhandlet det, som hele diskussionen om lovforslaget her har drejet sig om, nemlig spørgsmålet om den retssikkerhed, der er for de personer, der måtte blive anklaget for at have udøvet seksuel chikane.

Det har ikke været nogen nem gang, det her lovforslag har haft i Folketinget. Allerede ved førstebehandlingen tilbage i november måned påpegede Venstre og flere andre partier de meget kraftige problemer, der var omkring retssikkerheden, ved at man forsøgte at indføre en delt bevisbyrde i loven.

Regeringen afviste på daværende tidspunkt, at der overhovedet skulle være noget problem og havde i øvrigt ikke nogen nærmere initiativer til at komme problemerne i møde eller til at undersøge, hvorledes man kunne finde en løsning på dem. På trods af at vi havde en eksperthøring, hvorunder det også fra flere sider blev sagt, at der er en betydelig risiko for, at man med tiden vil indføre en omvendt bevisbyrde og dermed skabe en retsstilling, der vil føre til justitsmord, hvis man vedtog lovforslaget, som det ligger, ja, så var der ikke fra regeringen noget initiativ.

Det var først, da vi i elvte time på oppositionens vegne fik et kort høringssvar fra Dommerforeningen, der tilkendegav, at de var meget enige med oppositionen i de store retssikkerhedsmæssige problemer, som vi havde fremført, at regeringen vågnede op. Og selv om vi fra Venstres side må sige, at det sådan rent lovteknisk er uskønt at lovgive omkring bevisbedømmelsen, så har vi i hvert fald nu fået nogle ændringsforslag, der går i den retning, som vi fra Venstres side har ønsket hele vejen igennem.

Når der så alligevel er grund til at nævne noget her, så skyldes det, at i de bemærkninger, der er kommet til ændringsforslag 1-4, 6 og 7, forstår ministeren alligevel at gøre det lidt uklart, hvad der skal stå. Bl.a. skriver ministeren i de samme bemærkninger, at der hidtil både har været anvendt regler om delt bevisbyrde og om fri bevisbedømmelse. De to ting er altså ikke det samme. Der er forskel på, om der er delt bevisbyrde, eller om der er den almindelige fri bevisbedømmelse.

Ligeledes synes vi, at det har været utrolig væsentligt at få understreget, at det, vi ønsker, er, at det er den gældende praksis, der skal fortsættes, at der ikke skal ske en opstramning, men at vi sikrer, at den gældende praksis på området bliver fortsat. Og selv om det derfor er forsøgt beskrevet nogle gange, så synes jeg, at den klarhed, der ligger i bemærkningerne, gør, at jeg må bede arbejdsministeren endnu en gang her fra talerstolen bekræfte, at det er gældende praksis, der videreføres. Og under alle omstændigheder vil jeg bede om, at lovforslaget bliver sendt tilbage til udvalget, sådan at vi kan få lavet en tillægsbetænkning og en betænkningsbetretning bagefter.

Pia Christmas-Møller (KF):

I ly af en implementering af et direktiv om ligebehandling af mænd og kvinder forsøgte rege-

ringen over stok og sten kort før jul at gennemtvinge en ændring af bevisbyrdereglerne i sager om seksuel chikane.

Princippet om, at man er uskyldig, indtil det modsatte er bevist, har været et fornemt adelsmærke i det danske retssystem. Alt andet vil være at underminere den anklagedes retsbeskyttelse mod uberettigede beskyldninger og dermed øge risikoen for justitsmord, for hvordan bevise uskyld?

Princippet blev truet af arbejdsministerens forslag om delt bevisbyrde i sager om seksuel chikane. Lige fra forslagetes førstebehandling i Folketinget har jeg på Det Konservative Folkepartis vegne advaret om, at forslagetes udformning, sådan som det var oprindeligt, var et stort skridt i retning af omvendt bevisbyrde.

Siden har bl.a. advokat Thomas Rørdam advaret mod det samme, ligesom Dommerforeningen klart har meldt, at den hidtidige praksis på området skal fastholdes af retssikkerhedsmæssige grunde. Sagen er nemlig, at der allerede i dag i praksis er delt bevisbyrde, hvilket er en følge af domstolenes frie bevisbedømmelse. Det har jeg fremført gang på gang under debatten. Man vurderer altså allerede i dag inden for den nugældende lovs rammer parternes mulighed for at løfte bevisbyrden i konkrete sager.

Visse fortalere for arbejdsministerens oprindelige forslag har argumenteret, ja, jeg vil kalde det uansvarligt, selvmodsigende og komplet uforståeligt.

På den ene side har nogle argumenteret med, at nu har kvinderne i så og så mange år haft svært ved at rejse de berettigede sager om urimelig seksuel chikane, så nu er det ikke andet end rimeligt, at mændene i en årrække kan blive ligeså uberettiget og urimeligt behandlet. Måske til argumentation skal man da lede længe efter i et retssamfund.

På den anden side argumenterer andre, og her er det særlig De Radikale, med, at der i sexchikanesager ofte er tale om en udpræget svag og en stærk part, typisk henholdsvis en kvindelig underordnet og en mandlig chef.

Det er jo sandt nok, men er det skæve magtforhold mellem parterne ikke endnu mere dominerende i f.eks. pædofilisager, hvor en voksen begår overgreb mod et barn. Jeg kunne nævne mange sager, for er sandheden ikke den, at i enhver kriminalsag har man at gøre med en stærk part og en svag part, hvor offeret oftest er den svage part.

Ingen skal være i tvivl om, at mennesker, der udøver seksuel chikane, gør sig skyldig i et fuldstændig uacceptabelt overgreb. Sagerne skal rejses, der skal dømmes, og de skyldige skal ifalde straf, men vores iver må ikke føre til, at vi bare får flere justitsmord. En dom for sexchikane har meget vidtgående konsekvenser ud over selve straffen. Den er et stempel for livet, hvilket kan vælte både karriere og familieforhold.

Retsbeskyttelse mod falske anklager er et fundamentalt krav i et retssamfund, og det skal fortsat være et adelsmærke i det danske retssystem, at ingen er skyldig, før det er bevist.

Vi stillede meget tidligt i forløbet krav om, at der blev etableret en høring med deltagelse af bl.a. juridiske eksperter, og vi er tilfredse med, at det lykkedes. Vi er også tilfredse med, at det er lykkedes efter et ganske hårdt pres på arbejdsministeren, godt støttet af et flertal her i Folketinget, at få arbejdsministeren til at stille et ændringsforslag, som flere steder refererer til, at der ikke skal ske nogen ændringer i den hidtidige praksis. Det er vi ganske godt tilfredse med. Det skete sent, det kom for nylig, men bedre sent end aldrig.

Vi håber, at vi under den fortsatte udvalgsbehandling kan få de sidste ender bundet op, så vi ikke med dette lovforslag på nogen måde ændrer retstilstanden, og så vi sikrer, at vi ikke ender med en bevissituation, som gør, at mennesker, der er under anklage, undertiden falsk anklage, skal bevise deres uskyld. Det er helt afgørende for Det Konservative Folkepartis holdning til dette forslag.

Men kan vi føle os fuldstændig sikre på, at Dommerforeningens indvending er imødekommet, så vil vi også forvente, at vi kan ende med at stemme for forslaget med det helt afgørende ændringsforslag og tilhørende bemærkninger og bilag, som er kommet efter hårdt pres fra bl.a. os.

Bjarne Laustsen (S):

Det ender jo med, at det bliver en god dag. Til jul måtte jeg træffe den tunge beslutning at udsætte det her lovforslag, selv om vi havde en del, der skulle have været implementeret inden den 1. januar her i år 2001.

Det er et af de lovforslag, der blev fremsat tidligt sammen med lovpakken, og der har været et meget, meget grundigt udvalgsarbejde, et meget, meget seriøst udvalgsarbejde fra medlemmernes side. Det har optaget utrolig mange. Til spørgsmålet om, hvorvidt vi skulle få andre ak-

tører, havde jeg nær sagt, men eksperter til at komme og udtale sig om det, fandt vi jo ud af i udvalget, at vi gerne ville have en høring, og jeg synes faktisk, den høring har været meget givtig for udvalgets arbejde for at nå frem til, at det nu sandsynligvis ender med, at alle partier i Folketinget vil stemme for lovforslaget.

Det, vi gerne har villet med det, var, at der skal være delt bevisbyrde på det område her, og vi når det i Socialdemokratiet, der var vores mål, nemlig at bekræfte den retsstilling, som der efterhånden var på området. Det ville have været et meget, meget dårligt signal, hvis der var partier i Folketinget, der ikke kunne slutte op om den retsstilling, der allerede var. Det ville have været meget, meget uheldigt at sende et signal sådan i retning af: O.k., det er lidt i orden med det der sexchikane.

Det tager vi afstand fra og på baggrund af de meldinger, der nu er kommet, og det, der ligger fra udvalget samt betænkningen, ja, så ender det jo med, at alle partier i Folketinget stemmer for det, og det siger jeg tak for.

Ole Sohn (SF):

Jeg er glad for den melding, som er kommet fra Venstre og De Konservative, om, at de kan stemme for lovforslaget, som det ligger nu.

Jeg synes, det her lovforslag har været udsat for en meget, meget grundig diskussion og belysning, og jeg tror, vi skylder hinanden meget tak for, at vi har fået en høring og lign.

Men jeg deler ikke helt Det Konservative Folkepartis og Venstres kritik af ministeren. Jeg synes altså, at jeg under forløbet i de forhandlinger, SF har haft med regeringen, netop har fået en forståelse for den holdning, at vi ikke ønskede, at der skulle ske en ændring af retspraksis, og man fik fundet en form, sådan at man ikke stillede lærere og andre offentligt ansatte ringere retssikkerhedsmæssigt, end de er i dag.

At vi har fundet en løsning i fællesskab, synes jeg er meget fornuftigt, så jeg vil gerne kvittere for den konstruktive forhandlingsånd, som regeringen har antaget her, sådan at vi nu har fundet en fælles løsning, som gør, at vi kan vedtage lovforslaget forhåbentlig i stort set enstemmighed. Det synes jeg at loven fortjener, og det vil jeg gerne kvittere for.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Hr. Ole Sohn kunne ikke helt følge bl.a. mine formuleringer om regeringens indsats i denne

sag. Det fører mig til at redegøre kort for situationen, sådan som den rent faktisk har været.

Sagen er, at hr. Ole Sohn har haft alle de standpunkter, man overhovedet kan have i denne sag. Vi har fra konservativ side fra første færd, fra førstebehandling anket over lovforslaget, som det lå, fordi vi i forslaget så et angreb på grundstenen i vores retssystem.

Hr. Ole Sohn og regeringspartierne ordførere havde ikke en eneste bemærkning til denne meget, meget vigtige principielle sag under førstebehandling. Det har været et hårdt arbejde overhovedet at få rejst en diskussion om dette meget principielle spørgsmål. Desto større er glæden naturligvis i dag over, at det er lykkedes os at få rensat forslaget for den delte bevisbyrde, som kunne ende med at indføre omvendt bevisbyrde i disse sager.

Det er vi meget tilfredse med, men det er sandelig ikke takket være regeringens indsats eller hr. Ole Sohns indsats. Det er faktisk mere på trods, og vi havde ikke fået det ændringsforslag, om ikke der havde været en trussel om et flertal imod regeringen stort set hele vejen igennem. Det er først kommet på bordet for en lille uge siden. Det synes jeg lige skal med her ved andenbehandling.

(Kort bemærkning).

Kristian Jensen (V):

Når hr. Bjarne Laustsen for lidt siden kunne stå heroppe og sige, at det blev en god dag, fordi der er flertal for det, så blev det jo netop en god dag, fordi regeringen har lyttet til den kritik, som også Venstre er kommet med, lyttet til den kritik, der er kommet med, og det er ikke hr. Ole Sohn, der har rejst kritikken. Det er oppositionen på den borgerlige side samt Enhedslisten, der fra start har rejst kritikken og sagt, der er problemer omkring retstilstanden her.

Regeringen har ikke villet rykke sig en tomme her. Helt frem til april måned sagde regeringen, at der ingen problemer var. Derfor er det ikke hr. Ole Sohns fortjeneste, at det blev et lovforslag, som alle er enige om. Det skyldes tværtimod resten af Folketinget uden om regeringen og SF, at det her blev et lovforslag, alle kan stemme for.

(Kort bemærkning).

Bjarne Laustsen (S):

Nu vil hr. Kristian Jensen jo gerne prøve at tage æren for hvad som helst, men som vi også fik at vide under den høring, var det sådan, at retsstil-

lingen blev bekræftet, og at domstolene havde dømt, selv om vi ikke havde haft den.

Derfor er det vigtigt at sige, at det, vi når i det her, er nøjagtigt det, som vi gerne har villet, nemlig at bekræfte retsstillingen.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Jeg takker for spørgsmålene fra Venstre, De Konservative og Socialdemokratiet.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at jeg startede faktisk med at kvittere for, at der blev fremsat forslag om, og vi fik gennemført en høring, som var med til at belyse sagen.

Når jeg så efterfølgende kvitterede for regeringens konstruktive forhandlingsånd, var det, fordi jeg oplevede den i forhandlingerne. Det er sådan set SF, der har stillet ændringsforslaget, sådan er virkeligheden. Så sagde regeringen, at det er den måde, man kan løse det på, og så gjorde regeringen det til sit. Det synes jeg er meget flot, og jeg er glad for, at Det Konservative Folkeparti også stemmer for det, sådan at vi på den måde får en fælles forståelse af det.

Jeg synes ikke, det her er en sag, der burde gøres til sådan en for eller imod regeringen-diskussion. Det var et spørgsmål om at finde den rigtige løsning, og den synes jeg vi har fundet. Jeg vil meget gerne kvittere for, at vi har taget den tid, der skal til, fordi det ikke alene er et arbejdsmarkedsspørgsmål, det er faktisk også et spidsfindigt juridisk spørgsmål, som det er utrolig vigtigt, vi har fået løst på en rigtig og konstruktiv måde.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Nu kommer der jo helt nye oplysninger frem.

Nu vil jeg bede arbejdsministeren om at høre efter, for jeg har forstået det sådan, at Arbejdsministeriet og dermed regeringen har været i tæt dialog med Dommerforeningen om udformningen af det ændringsforslag, som nu kan bane vejen for en vedtagelse af forslaget.

Men på hr. Ole Sohns indlæg har jeg jo lige forstået, at det er SF, der har været inde og godkende ændringsforslaget, nærmest formuleret det, nærmest har ophavsretten til det. Det er helt nyt, og det er i strid med de oplysninger, der er oversendt til Arbejdsmarkedsudvalget.

Jeg vil gerne høre, om arbejdsministeren står ved de skriftlige oplysninger, som er oversendt til Arbejdsmarkedsudvalget i denne sag, eller

om det imod enhver formodning skulle være hr. Ole Sohn, der har retten på sin side.

Hr. Ole Sohn har optrådt med alle mulige, og jeg havde nær sagt umulige, standpunkter og vinkler undervejs i denne sag, og derfor er det lige lovlig stærkt, om han nu skal stå her, som om det er ham, der har fremført columbusægget. Det er for stærkt.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Der er da sjældent, man kan komme ud i så stor en debat med en ordfører, man er enig med. Det er da meget interessant.

Det Konservative Folkeparti og SF var faktisk fælles om ønsket om at få indkaldt til høringen. Vi var fælles om at sige, vi ønskede ikke, at der skulle ske en ændring af retspraksis, og vi har været fælles om at sørge for, at Dommerforeningen skulle inddrages i det. Regeringen har fuldstændig konstruktiv taget det møde med Dommerforeningen, og den har på den baggrund stillet et ændringsforslag om nogle præciseringer.

Det, jeg gav udtryk for, var, at det ændringsforslag, som sikrer lærernes retsstilling, er et forslag, som SF har ydet teknisk bistand til. Jeg har ikke udformet det, jeg har bare bedt om at få det lavet. Det blev lavet, og regeringen synes, det var så godt, at det skulle gøres til fælles gods. Derfor er det ministeren, der har indstillet det, og det er det, som De Konservative sammen med SF stemmer for, og det er jeg da meget glad for.

Jeg kan slet ikke forstå, hvorfor vi skal være uenige. Jeg synes da, vi skal glæde os over, vi har taget os den tid og har lavet et stykke seriøst lovarbejde.

Formanden:

Hr. Klaus Kjær som ordfører.

Klaus Kjær (DF):

I forbindelse med betænkningssagens afgivelse har Dansk Folkeparti bebudet, at vi ville redegøre for vores stillingtagen til forslaget ved andenbehandling.

Dansk Folkeparti lægger vægt på, at de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag vedrørende bevisbyrdereglen lægger sig op ad den retspraksis, der anvendes ved domstolene om delt bevisbyrde på dette område.

Retssikkerheden skulle hermed være sikret, men da der åbenbart stadig væk er en rest tvivls-

spørgsmål om, hvorvidt det nu er delt eller fri bevisførelse, der er, så har vi ikke noget at indvende imod, at sagen går til behandling i udvalget igen her mellem anden og tredje behandling.

Vi er enige i, at det er arbejdsgiveren eller myndigheden, der forpligtes, når der er tale om seksuel chikane de ansatte eller de på arbejdsstedet tilstedeværende imellem.

Jeg vil tro, at vi når frem til en endelig afklaring om den her bevisbyrde. Der er kun en lille knast tilbage, som vi skal have helt fuldstændig sikkerhed for, og så kan Dansk Folkeparti støtte ændringsforslagene, og vi vil så i konsekvens af det også støtte forslaget i dets helhed ved tredjebehandling.

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Jeg vil gerne indlede med at bekræfte, at ændringsforslaget, hvor ordet påvise fremkommer, er et ændringsforslag, der er udarbejdet i, man kunne næsten fristes til at kalde det et samråd, mellem Justitsministeriets juridiske eksperter og Dommerforeningen, som det også fremgår af bemærkningerne til ændringsforslaget.

Derudover vil jeg foranlediget af hr. Kristian Jensens opfordring gerne bekræfte, at det, der er magtpåliggende de steder, hvor det overhovedet har været muligt at tydeliggøre det, er at få understreget, at det, der er sigtet med lovforslaget, er at få implementeret regler om delt bevisbyrde. Dermed får vi gjort den overvejende gælden de praksis til den retlige tilstand, kan man sige.

Det, der har været vigtigt for os, var at undgå, at bevisbyrderne skred til fordel for omvendt bevisbyrde. Det var der ingen partier i Folketinget der nærede noget ønske om.

Jeg synes, at med det forløb, der har været under arbejdet med lovforslaget, som flere har haft bemærkninger til her under denne debat, er der grund til at sige, at det har været nyttigt at tage den tid, der er anvendt til lovbehandlingen.

Eksperttøringen var også en udmærket idé, om end man jo kan sige, at antallet af eksperter var delt i de helt centrale spørgsmål. Jeg er meget tilfreds med, at det er lykkedes efterfølgende i det arbejde, der har været med lovforslaget, at få præciseret, hvad det er, vi egentlig ønsker at opnå, nemlig at den delte bevisbyrde ikke bare bliver retspraksis, men også retstilstanden.

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg vil gerne takke arbejdsministeren for denne præcisering; den var helt nødvendig og på sin

plads. Det er jeg er meget tilfreds med. Jeg er meget tilfreds med, at det er lykkedes at få en gedigen lovgivning igennem på området.

Til SF vil jeg sige: Jamen der er jo mere glæde i himlen over en omvendt synder end over ti frelste. Og nu har hr. Ole Sohn jo altså sejlet så meget rundt i den her sag, så derfor vil jeg ønske tillykke med, at SF nu er kommet sikkert i havn. Det glæder os alle sammen.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Da mine børn var mindre, havde jeg somme tider det princip, når jeg syntes, at diskussionen havde forløbet længe, at så sagde jeg: O.k., I får ret, og jeg får fred!

Sådan vil jeg også sige til fru Pia Christmas-Møller.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-8 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til fornyet behandling i Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

31) Anden behandling af lovforslag nr. L 188: Forslag til lov om ændring af lov om brug af helbredsoplysninger m.v. på arbejdsmarkedet. Af Jette Gottlieb (EL) og Frank Aaen (EL). (Fremsat 16/3 2001. Første behandling 4/4 2001. Betænkning 9/5 2001).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.